

HANDLINGSPROGRAM

FOR BORGERREPRÆSENTATIONSGRUPPEN 2014-17

Enhedslisten
København

INDHOLD

1. De største udfordringer	- 4	28. Forsamlingshuse	- 23
2. Fællesskabet København	- 4	29. Bibliotekerne	- 24
3. København som en demokratisk by	- 5	30. Teater, musik og spillesteder	- 24
4. Fællesskabets penge	- 6	31. Idrætten	- 24
5. Skat og udligning	- 7	32. Barselsgrupper	- 25
6. Erhvervspolitik	- 7	33. Daginstitutioner	- 25
7. Nedslidning	- 8	34. Dagpleje	- 26
8. Flexjob – Rummelighed	- 9	35. Fritids- og ungdomsklubber	- 26
9. Praktikpladser	- 9	36. Fritidshjem og KKFO	- 27
10. Kommunen som arbejdsgiver	- 9	37. Folkeskolen	- 28
11. Uddannelse til arbejdsløse	- 12	38. Modersmålsundervisning	- 29
12. Inklusion	- 13	39. Seksualundervisning	- 29
13. Ligestilling og frigørelse	- 13	40. Privat- og friskoler	- 30
14. En sikker by	- 13	41. Uddannelse	- 30
15. Klima og energi	- 14	42. Ældre, plejehjem og hjemmepleje	- 31
16. Biler og bompenge	- 15	43. Fattigdom	- 32
17. Busser, letbaner og metro	- 16	44. Udsatte børn	- 33
18. Cykler	- 17	45. Ulighed i sundhed	- 33
19. Fodgængere	- 17	46. Sundhed gennem regulering	- 34
20. Tilgængelighed	- 18	47. Mad	- 34
21. Miljø	- 18	48. Psykisk syge	- 35
22. Boliger	- 19	49. Mennesker med handicap	- 35
23. Byrum og arkitektur	- 20	50. Hjemløse	- 36
24. Parker, pladser	- 21	51. Stofmisbrugere	- 36
25. Havnen	- 21	52. Prostitution	- 36
26. Fristeder	- 22	53. Hash	- 37
27. Kultur for alle	- 22	54. Kvinder, vold og krisecentre	- 37

VELKOMMEN TIL!

Du sidder nu med Enhedslisten-Københavns handlingsprogram for gruppen på Københavns Rådhus for perioden 2014-17.

Programmet bygger selvfølgelig på Enhedslistens overordnede ståsted og principper: Vi er et socialistisk parti, som bygger på mange års traditioner for politisk tænkning. Vi ønsker at udvide demokratiet, så de få ikke har magt over de mange, og så de grundlæggende, demokratiske frihedsrettigheder også udstrækkes til at omfatte økonomien.

Enhedslisten vil lade den kommunale økonomi tage udgangspunkt i kommunens vilkår. På kommunalt plan vil vi give kommunerne ret til at etablere kommunal produktion, bygge boliger til alle og ansætte det antal i denne offentlige sektor, der skal til for at skabe et reelt velfærdssamfund.

Københavns Kommune har i disse år mange skatteindtægter, men vi er bundet af regeringens stramme budgetpolitik. Enhedslisten vil gerne bruge flere penge på investeringer, vedligehold og nybyggeri af bygninger og kollektiv trafik, og vi arbejder sammen med vores folketingsgruppe for at påvirke regeringens politik.

Enhedslisten vil benytte en styrket repræsentation på Rådhuset til at arbejde for systemoverskridende krav, herunder at få brudt med Christiansborgs snærende styring af kommunerne.

Vi vil decentralisere og bryde de tykke mure på Rådhuset ned, så alle københavnere kan tage del i beslutningerne, og så vi giver indflydelse til lokale fællesskaber og råd. Vi vil bryde med kapitalismens vækstfilosofi, både i forhold til miljø, klima og ressourceforbrug og i forhold til at skabe andre ejerformer og virksomheder, der bygger på Kooperation, samfundshensyn og medarbejderstyre. Også kommunens ansatte skal inddrages; vi vil nedbryde den traditionelle topstyring.

Handlingsprogrammet skal læses som de overordnede linjer. Rækkefølgen er ikke udtryk for en prioritering mellem politikområderne. Den mere praktiske politikudvikling sker løbende i en dialog mellem Enhedslisten, bevægelser og københavnere med udgangspunkt i en virkelighed, der til stadighed ændres, idet vi glæder os til andre gode krafters idéer.

Enhedslistens arbejde i København og i Borgerrepræsentationen bygger overordnet set på Enhedslistens generelle vedtagelser, ikke mindst det til hver en tid gældende principprogram.

1. DE STØRSTE UDFORDRINGER

Tusindvis af københavnere står for tiden uden job. Enhedslisten prioriterer at skabe nye, ordnede job i den offentlige og private sektor, ligesom vi til stadighed arbejder på, at ingen må miste sit forsørgelsesgrundlag. Der skal være arbejde til alle. Vi vil sikre et rummeligt arbejdsmarked. Alle skal sikres ret til uddannelse. Alle unge, der påbegynder en erhvervsuddannelse, skal garanteres en praktikplads, så de kan færdiggøre uddannelsen. De unge, som i dag havner i et hul mellem folkeskolen og ungdomsuddannelserne, skal samles op gennem en øget indsats.

Udfordringerne for klima og miljø er kun blevet vigtigere de seneste år. Forfejlede klimatopmøder, regeringens nej til betalingsring og en regering uden fokus på klima og miljø betyder, at kommunens pligt til at gøre byen grønnere er større end nogensinde. Vi vil sikre en udbygning og billiggørelse af den kollektive trafik. Vi vil udbygge København som cykelby. Vi vil omdanne byens pladser og veje fra bilrum til byrum. Samtidig skal energiforsyningen omlægges til vedvarende energikilder, og vi skal sikre lokal afledning af regnvand som et middel til dels at gøre byen grønnere og dels at undgå de voldsomme konsekvenser af klimaforandringerne. Klima og miljø skal indregnes på linje med pengene i budgettet for alle projekter, der vedtages i byen.

Der skal være råd til børnenes og de unges hverdag. Der skal være tid og råd til både leg og læring. Antallet af voksne i børnenes hverdag skal

stige: Klassekvotienterne skal sættes ned i folkeskolen, og normeringen i daginstitutionerne skal øges for at give tid til det enkelte barn og den enkelte ung. For Enhedslisten er det en værdi i sig selv, at skole og fritid ikke blandes sammen; pædagoger og lærere har hver sit at bidrage med i børnenes udvikling.

Kapitalismens krise skærper uligheden i byen og skaber øget fattigdom for de mange, der er endt uden for arbejdsmarkedet, på ungedydelse eller i lavtlønnede jobs. Enhedslisten vil skabe en mere lige by og afskaffe fattigdommen. Økonomien må ikke stoppe adgangen til at tage del i byens tilbud og byens liv: Vi vil sænke prisen på kulturtilbud og kollektiv trafik. Vi vil sikre en tidlig støtte til udsatte børn og sårbare familier. Sundhedstilstanden i de mest udsatte bydele skal op på niveau med de bedste områder; vi vil sikre en lige adgang til lægetilbud og til oplysning.

2. FÆLLESSKABET KØBENHAVN

København er mere end en storby, den er et fællesskab. Et fællesskab der består af individer, institutioner, arbejdspladser, boliger, virksomheder og grønne områder. En by kan bestå af mennesker, hvor hver passer sit, eller den kan være et fællesskab, der bygger på omsorg og solidaritet, hvor vi giver hinanden muligheder og skaber effektfulde og varige løsninger på fælles udfordringer.

Hvad sker der, hvis man tænker København som en legeplads, et eksperimentarium og laboratorier

um for utraditionelle måder at lære, leve, arbejde og bo på. En by, der har sat sig for ikke at acceptere, at børn fratages evnen til at tænke kreativt. En by, hvor der er plads til og brug for alle. En by, som sikrer, at alle er med i legen. En by, som tager hensyn til, at vi er mennesker med forskellige ønsker og behov. En by, hvor der er plads til både arbejdsliv og fritid. En by, hvor vi bor sammen i stedet for at isolere os i hver vores ghetto. En by, hvor der både er plads til kreativ udfoldelse og udvikling. En by, hvor bæredygtighed kommer før forbrug. En by, som sætter mennesket og fællesskabet i centrum.

I Enhedslisten vil vi arbejde for, at fællesskabet er omdrejningspunkt for kommunens beslutninger. Det, tror vi, giver det bedste fremtidsperspektiv for alle der ønsker at leve i og opleve København.

København skal være en god by at bo i, uanset postnummer. Antallet af statslige institutioner, historiske monumenter og turistattraktioner skal ikke være afgørende for, hvor godt kommunen skal behandle den enkelte bydel. God infrastruktur, vedligeholdelse og investeringer i nye byrum skal være til stede i alle Københavns bydele. De bydele, der i dag modtager færrest offentlige støtte kroner til byrum, vedligeholdelse og infrastruktur, skal tilgodeses gennem tilskud til lokalt rettede tiltag, som de lokale beboere i videst muligt omfang selv er med til at formidle og bestyre. Det skal dog ikke være en betingelse for at få del i midlerne, at beboerne i et område selv organiserer sig og tager initiativ.

3. KØBENHAVN SOM EN DEMOKRATISK BY

Et fællesskab gror nedefra, det samme skal en kommune. Vi vil åbne de demokratiske processer, så københavnernes ikke bare er tilskuere, men aktive deltagere i beslutningerne om, hvordan byen skal udvikle sig.

En storby kan rumme en mangfoldighed, som mindre byer ikke kan. Derfor har København også en helt særlig forpligtelse til at være byen, hvor modsætninger mødes, livsanskuelser udveksles, og kreativiteten blomstrer.

Det er Enhedslistens mål, at demokratiet i byen skal udvikles og udvides, så mennesker har reel indflydelse på de beslutninger, der tages. Offentlige høringer er ikke nok som redskab, hvis borgerne skal involvere sig i beslutningsprocesserne. Enhedslisten ønsker lokalt demokrati og ønsker, at københavnernes bredt skal inddrages i alle kommunens planlægnings- og beslutningsprocesser. Lokaludvalgene skal styrkes, så de bliver mere synlige. Enhedslisten vil i den kommende valgperiode tage initiativ til en diskussion med de 12 lokaludvalg og københavnernes om opgavefordeling, valg, gennemsigtighed og strukturer. Samtidig skal forvaltning og Borgerrepræsentation tage lokaludvalgene mere seriøst, end det er sket i de foregående år.

Får regeringen og Overborgmesteren opfyldt ønsket om en styreformsændring, vil Enhedslistens fokus også da være på, at der som minimum ikke sker en indskrænkning af demokra-

tiet. Vi kan godt gå med til ændring af styreformen, men kun hvis det samtidig indeholder mindretalsbeskyttelse.

København er så stor, at det er umuligt at alle 55 borgerrepræsentanter eller alle ansatte på Rådhuset kan have det nødvendige, kvalificerede detaillenkendskab til de forhold, som Borgerrepræsentationen og dens udvalg faktisk tager stilling til. Derfor er et organiseret med- og modspil altafgørende, hvis borgernes holdninger og synspunkter skal afspejles i Borgerrepræsentationens endelige beslutninger.

De mange selskaber og virksomheder, som Københavns Kommune er medejer af, skal demokratiseres, og borgere og politikere skal kunne følge med i beslutningsgangene og have medbestemmelse på disse.

4. FÆLLESSKABETS PENGE

Kommunens økonomi er sammensat af statslige bidrag, udligninger, indkomstskatter og erhvervsafgifter. Vores politik er, som i alle andre sammenhænge, at de bredeste skuldre bærer den største byrde. Vi er ikke tilhængere af kommunal gæld, men hvis "forrentningen" af bedre vedligeholdelse af kommunens bygninger og installationer eller af en bedre efteruddannelse af kommunens ansatte er højere end forrentningen af en pengegæld, er det dét, vi vil prioritere.

Flere arbejdspladser og flere indbyggere betyder også flere indtægter til kommunen. Også derfor

arbejder vi for at gøre byen attraktiv for små og nye virksomheder, f.eks. af socialøkonomisk karakter og medarbejderstyrede arbejdspladser, og for at oprette og udbygge kommunale arbejdspladser også indenfor andre områder end de traditionelle kommunale velfærdsområder.

Vi er tilhængere af strukturelle omlægninger, hvis en mere rationel udnyttelse af ressourcerne betyder, at pengene bliver i systemet og medvirker til øget kvalitet. Et lavere sygefravær er godt for både den enkelte ansatte og institutionerne, men "gevinsten" skal ikke inddrages centralt - og Enhedslisten vil til stadighed prioritere at skabe bedre offentlige tilbud og højere kvalitet frem for besparelser.

København vil aldrig kunne konkurrere med kinesiske virksomheder og byer på skatteprocenten eller lønninger. Men vi er konkurrencedygtige på globalt plan, når vi ser på parametre som tryghed, uddannelse, frihed, fritidstilbud, sikkerhed, sundhed og miljø - og det er på disse områder, København skal slå sin position fast og få tiltrukket også internationale firmaer til byen.

Fællesskabets penge skal ikke være med til at undergrave menneske- og arbejdstagerrettigheder. Tværtimod skal vi som kommune gå forrest i kampen for disse. Fællesskabets penge skal derfor investeres efter de højeste etiske standarder. Det vil bl.a. sige, at kommunen ikke investerer i virksomheder, der tjener penge på overtrædelse af internationale konventioner. Også kommunens indkøbspolitik skal stille høje krav til leverandø-

terne om overholdelse af bl.a. ILO-konventionerne om arbejdstageres rettigheder

5. SKAT OG UDLIGNING

For Enhedslisten er skatten et redskab til at skabe velfærd og omfordeling. Hverken en lav eller en høj skat er et mål i sig selv. Enhedslisten har medvirket til at sætte skatten ned i kommunen, og vi har været med til at sætte den op. Vores fokus er at imødekomme københavnernes behov og sætte skatten derefter.

Erhvervsbeskatningen er sat ned i den sidste valgperiode fra 10 til 9,8 %. Enhedslisten vil hæve satsen igen for fx at bruge pengene på at bedre vilkårene for bæredygtige og socioøkonomiske virksomheder i kommunen.

Det kommunale selvstyre er indskrænket under både VK-regeringen og under ABF-regeringen. Vi vil øge selvstyret og give kommunerne mere magt over økonomien, blandt andet ved at give skatteudskrivningen fri igen, så kommunerne selv kan bestemme over deres økonomi.

Vi er tilhængere af udligning, dvs. omfordeling mellem rige og fattige kommuner. Da København var en fattig by i 1990'erne, appellerede vi om hjælp fra landets øvrige kommuner. Nu, da byen er blevet rigere, er det kun rimeligt, at København bidrager til, at hårdere stillede udkantskommuner modtager flere penge fra især Østjylland og det storkøbenhavnske område. Samtidig er det vigtigt at huske på, at København stadig har store sociale udfordringer, som også

skal løses – og med massiv befolkningstilvækst giver de mange byggeopgaver og renovering af nedslidte veje og kommunale bygninger et stort udgiftspres.

6. ERHVERVSPOLITIK

Enhedslisten tror ikke på, at lavere selskabsskat skaber mere og bæredygtig vækst i København. Vi mener, at København har brug for innovation og virksomheder, der kan være med til at skabe grøn omstilling og dynamik i byen. Det er derfor kommunens opgave at sikre både eksisterende og nye iværksættere optimale muligheder for at etablere og udvikle sig.

Det er helt afgørende for Enhedslisten, at vi skaber særligt gunstige vilkår for de virksomheder, der i særlig grad bidrager til bæredygtig udvikling og et rummeligt arbejdsmarked. Vi vil gerne lave positiv særbehandling af socialøkonomiske projekter, kooperative virksomheder og erhvervsdrivende, der har andre ambitioner end profit og personlig vinding.

Vi ønsker, at der nedsættes en tænketank efter samme model som Copenhagen Business Task Force, der blot i stedet har som opgave at udarbejde regler og initiativer, der kan bidrage til øget socialt og kooperativt iværksætteri i København.

Enhedslisten ser det som en væsentlig opgave at udfordre Christiansborgs rammer for det kommunale selvstyre. Vi arbejder for at etablere offentlig, behovsstyret produktion. Vi vil fremme non-profit virksomheder inden for alle sektorer

for at skabe flere arbejdspladser og bryde med en enssporet erhvervspolitik, der alene fokuserer på rammevilkårene for det private erhvervsliv.

UDBUDSREGLER

Enhedslisten ønsker, at kommunen selv løser flere håndværksmæssige opgaver, fx gennem den håndværkerafdeling, som et flertal på Rådhuset tidligere har nedlagt, og ved at tilbagerulle bortforpagtninger af de kommunale kulturhuses caféer. Sideløbende med dette vil vi arbejde for, at de virksomheder (herunder også eventuelle underleverandører), kommunen vælger, er overenskomstdækkede og lever op til krav om bæredygtighed, social profil, etiske retningslinier og har lærlinge ansat. Endelig vil vi arbejde for, at kommunens udbudsmateriale er så enkelt som muligt, da mange mindre håndværksmestre bruger mange ressourcer på at byde ind på opgaver, kommunen sender i udbud. Samtidig skal der være mulighed for rådgivning.

De brodne kar skal ud af byen. Enhedslisten vil ikke se igennem fingre med snyd og svindel for skattekroner. Derfor vil vi have mere opsøgende arbejde, der sikrer, at byggeri og andet arbejde for Københavns Kommune altid foregår til ordentlige løn- og arbejdsforhold.

MINDRE BUREAUKRATI

Reglerne for erhvervsvirksomheder i København er uoverskuelige, og nogle af dem virker meningsløse og direkte modsatrettede. Enhedslisten vil derfor sætte en arbejdsgruppe til at gennemgå de forskellige regler for i samarbejde med virksomheder at finde frem til færre og mere

overskuelige regler, der på den ene side giver virksomhederne rimelige arbejdsbetingelser og på den anden side sikrer, at der er plads til alle.

BÆREDYGTIGT OG LOKALT

Vi vil også arbejde for, at kommunen i højre grad bruger lokale håndværksmestre til mindre renoveringsopgaver. Det vil være mere bæredygtigt at bruge lokale virksomheder, som ikke skal bruge energi på at køre til og fra København og samtidig føler større ejerskab til den lokale skole, daginstitution eller park.

VÆKSTHUSE FOR IVÆRKSÆTTERE

Enhedslisten vil støtte miljøet for kreative iværksættere i København. For eksempel ved at støtte etablering af væksthuse, hvor flere iværksættere er under samme tag og kan benytte fælles faciliteter, kan bruge hinanden og uden at knække halsen på udgifter til lejemaal med mere.

Vi vil på samme måde arbejde for at etablere et grønt iværksættermiljø med særligt fokus på udvikling af grønne og bæredygtige løsninger. De grønne iværksætterhuse skal medvirke til, at iværksættere kan overkomme de udfordringer, der er forbundet med at starte virksomheder inden for bæredygtig produktion.

7. NEDSLIDNING

Mange offentlige job er i servicesektoren og er kendetegnet ved en høj grad af nedslidning. Det er indlysende, at et for højt tempo er med til at øge nedslidning. Men koncentrationen af ensidigt manuelt arbejde vil, uanset tempo, betyde en alt

for tidlig nedslidning. Derfor skal nogle jobfunktioner gentænkes for at finde ud af, om det er muligt at dele jobfunktioner på tværs af faggrænser. Dette skal selvfølgelig ske i en tæt dialog med de involverede faggrupper.

8. FLEXJOB – RUMMELIGHED

Alle borgere, der kan deltage på arbejdsmarkedet, skal have muligheden. Det kræver, at vi skaber et rummeligt arbejdsmarked med mulighed for at få et flex- eller deltidsjob. Det kræver også en kulturforandring på arbejdspladserne og et godt arbejdsmiljø, hvor der skal være overskud til at tage imod medarbejdere, som er ansat på andre vilkår. Enhedslisten vil kæmpe for at fremme dette.

9. PRAKTIKPLADSER

Enhedslisten har siden 2008 været drivende kraft i at få indført de såkaldte hårde sociale klausuler som et krav ved alle anlægsprojekter i Københavns Kommune. I 2011 blev det endelig vedtaget i Borgerrepræsentationen. Men det er ikke nok at vedtage, det er lige så vigtigt at følge op på, om det også faktisk bliver til praksis. Enhedslisten vil derfor sørge for, at de hårde sociale klausuler udmøntes i praktikpladser.

LÆREPLADSNETVÆRK

Enhedslisten vil støtte virksomhedernes muligheder for at tage lærlinge, for eksempel ved at skabe et lærepladsnetværk, hvor flere virksomheder skal deles om at have en lærling.

KOMMUNALE PRAKTIKPLADSER

Københavns Kommune er landets største arbejdsgiver med over 40.000 ansatte. Enhedslisten vil arbejde for, at der bliver sat mål for hvor mange lærepladser, kommunen skal oprette. Kommunen har som arbejdsgiver en særlig forpligtigelse til at gå foran i bestræbelserne for at skaffe flest mulige praktikpladser.

10. KOMMUNEN SOM ARBEJDSGIVER

Københavns Kommune er landets største arbejdsgiver. Men mange års politisk og forvaltningsmæssig styring og ledelse af arbejdspladsen Københavns kommune, flere og flere kontrol- og måleforanstaltninger, nedskæringer og stigende arbejdspress har ført til en stigning i sygefravær, stress og nedslidning på de kommunale arbejdspladser. Enhedslisten arbejder derfor for en overordnet personalepolitik der i højere grad bygger på tillid, samarbejde, retfærdighed, demokrati, medindflydelse, medbestemmelse, medansvar og demokratisk ledelse og anerkendelse. Københavns Kommune skal være mønsterkommune for paradigmeskiftet væk fra *New Public Managements* ledelses- og styringslogikker, markedstænkning og mistillidskultur.

Enhedslisten vil arbejde for, at Københavns Kommune gennemsyres af demokratiske og tillidsbaserede styrings- og ledelseslogikker, således at Københavns Kommune som arbejdsgiver bliver eksemplet på, at den offentlige sektor er den demokratiske sektor med inddragelse af le-

dere og medarbejderes faglige viden og indsigt i beslutningsprocesserne.

Vi mener, at det giver bedre trivsel og større medarbejertilfredshed blandt kommunens ansatte, hvis deres faglighed anerkendes, og hver enkelt medarbejder oplever at have indflydelse på, hvordan arbejdsopgaverne løses. De faglige organisationer og tillidsrepræsentanterne skal løbende inddrages, og alle tillidsvalgte skal sikres ordentlige vilkår, herunder den nødvendige tid til udførelse af hvervet.

MINDRE SYGEFRAVÆR

De seneste mange år er offentligt ansatte blevet presset til at yde mere på kortere tid, og det har medført et højt sygefravær, som udover de menneskelige omkostninger også koster kommunkassen rigtig mange penge. Derfor skal der målrettet arbejdes med at sikre såvel et godt fysisk som psykisk arbejdsmiljø med vægt på den forebyggende indsats.

ARBEJDSFASTHOLDELSE

I stedet for at forsøge at nedbringe sygefraværet ved at indføre forskellige kontrolfunktioner og hurtigere fyring af ansatte, som er langtidssyge, skal København gå en anden vej og satse på arbejdsfastholdelse.

Når ansatte i kommunale jobs har et højt sygefravær, skyldes det ofte, at de kommunale arbejdspladser ikke har fokus på arbejdsglæde. Hvis man som ansat ikke føler sig respekteret, og samarbejdet på arbejdspladsen ikke fungerer, er det sværere at gå på arbejde på en dårlig dag.

MAKSIMAL MEDINDFLYDELSE

Maksimal grad af medindflydelse, medbestemmelse og medansvar på eget arbejde er helt centralt, hvis man vil højne arbejdsglæden og kvaliteten i arbejdet. Det betyder, at de mange kontrol- og måleforanstaltninger, som kommunen har indført de sidste mange år, skal afskaffes. Kommunen skal alene sætte de overordnede rammer, men planlægning af arbejdet skal foregå på den enkelte arbejdsplads.

DET RUMMELIGE ARBEJDSMARKED

Der skal være plads til alle, der ønsker at arbejde, og til personer som ikke kan yde det samme som gennemsnittet. Kommunen har pligt til at gå forrest i at etablere job på særlige vilkår. Vi vil derfor arbejde for at skaffe de fleksjob, som kommunen mangler at oprette.

Folketinget fastsætter reglerne for oprettelse af fleksjob, men vi vil i samarbejde med fagforeninger komme med ideer til, hvordan der kan oprettes stillinger målrettet personer, der kan yde 20-30 % af hvad, der kræves i almindelige jobs.

Samtidig skal sygefraværet for personer, der er ansat på særlige vilkår, ikke tælles med i den samlede sygefraværstatistik. Det siger sig selv, at det ikke fremmer etablering af job på særlige vilkår, hvis lederen bliver "straffet" for at etablere den slags arbejdspladser.

KOMPETENCEGIVENDE UDDANNELSE

Ingen må føle sig presset ud af arbejdsmarkedet eller marginaliseret på grund af manglende kompetencer. Det er helt afgørende for udviklingen,

arbejdsglæden og fastholdelsen, at de kommunalt ansatte løbende gives adgang til grund-, efter- og videreuddannelse, videndeling og mulighed for andre former for meningsfulde faglige kompetenceløft.

Investering i kompetencegivende uddannelse af offentlige ansatte er en investering i fremtiden. Enhedslisten vil kæmpe for, at der på de årlige budgetter bliver afsat penge til målrettet efter- og videreuddannelse af de kommunale medarbejdere, herunder til vikardækning.

UDDANNELSE AF LEDERNE

Når flest mulige beslutninger skal træffes på den enkelte arbejdsplads, er det helt afgørende, at de lokale ledere har de nødvendige faglige kvalifikationer, både hvad angår personaleledelse og styring af økonomien. Derfor skal der afsættes de nødvendige midler til, at lederne kan blive efteruddannet. Det er vigtigt, at den enkelte leder har indflydelse på, hvilke kurser og uddannelse der er brug for, for den enkelte leder og enhed, og ikke en "one size fits all"-løsning, der besluttet oppefra i forvaltningen.

TILLIDSREFORM - VILJEN TIL FÆLLESSKAB OG DEMOKRATI

Enhedslisten vil arbejde for et fuldstændigt opgør med *New Public Management*, kassetænkning og privatisering, som skal erstattes med demokratiske styringsmodeller, der bygger på tillid, mening, medindflydelse, medbestemmelse, medansvar, udvidelse af det faglige og ledelsesmæssige råderum og demokratisk ledelse, hvor både

ansatte, brugere, pårørende og demokratisk valgte politikere er sammen om at styre.

Med budget 2013 er budgetpartierne blevet enige om en tillidsreform. Tillidsreformen er både en ledelsesreform, en medarbejderreform og en styringsreform. Der skal skabes gode kulturer, hvor personalet kan bruge deres faglighed til at organisere og udvikle deres arbejdsplads.

Det vil være en kultur, hvor ansatte har en stor grad af indflydelse på egen og institutionernes praksis, og det kræver både lokal selvbestemmelse og mindre politisk detailstyring, samt at kommunen understøtter medarbejdernes praksis og faglighed. De faglige organisationer og tillidsrepræsentanterne er vigtige samarbejdspartnere ved gennemførelsen af tillidsreformen.

Tillidsreformen skal medvirke til at styrke Københavns Kommune som den demokratiske kommune gennem et paradigmeskifte og reelt opgør med både *New Public Management* og markeds- og styringslogikker som f.eks. udlicitering, privatisering og Offentligt Privat Samarbejde (OPP).

En stor, tillidsskabende, innovativ, effektiv og demokratisk kommunal arbejdsplads vil være det bedste værn mod chanceulighed og individualisering. En tillidsreform vil medvirke positivt til medarbejdernes oplevelse af tryghed, vished og sikkerhed i ansættelsen. Herudover vil Enhedslisten arbejde for, at tillidsreformen medvirker til en styrkelse af kvaliteten i "kerneopgaven", bedre trivsel og opbygningen af den sociale kapital på alle forvaltningsniveauer i Københavns Kom-

mune. Tillidsreformen forudsætter en grundlæggende respekt for den danske model, overenskomster, aftaler og vedtagne politikker i MED-systemet på alle niveauer i Københavns kommune.

11. UDDANNELSE TIL ARBEJDSLØSE

Arbejdsløshed er ikke et individuelt problem. Enhedslisten er imod meningsløs aktivering af arbejdsløse og ønsker derfor at reformere hele området, så arbejdsløse tilbydes reel uddannelse, hvad enten det handler om opkvalificering eller omskoling.

VIRKSOMHEDSPRAKTIKKER OG LØNTILSKUD

De seneste år er antallet af løntilskud og virksomhedspraktikker steget i København. Enhedslisten har som det eneste været imod den stigning. Det er redskaber, som nogle gange kan være meningsfulde. Det kan fx være for arbejdsløse, der har andre problemer end ledighed og derfor har brug for træning i at kunne være på en arbejdsplads, eller en arbejdsskadet bager, der kan afprøve, om hun kan vende tilbage til sit fag.

Men for alle de mennesker, der ikke har andre problemer end arbejdsløshed, er virksomhedspraktikker og løntilskud problematiske. Alt for mange oplever at udføre reelt arbejde uden at få en reel løn - arbejde, som burde udføres i ordinære stillinger med ordentlige forhold og løn. Derfor vil vi mindske antallet af løntilskudsstillinger i Københavns kommune og lave strammere regler for både løntilskud og virksomhedspraktik. Vi vil

f. eks. lave kortere løntilskudsforløb og sikre, at fyrede elektrikere ikke sendes ud i virksomhedspraktik som elektriker.

I stedet vil Enhedslisten satse massivt på uddannelse. Vi ved, at København i fremtiden kommer til at mangle faglært arbejdskraft. Derfor skal vi bruge krisetiden med arbejdsløshed til at få flest muligt arbejdsløse løftet uddannelsesmæssigt.

LANGTIDSLEDIGHED

Det er ofte umuligt for langtidsledige at komme tilbage på arbejdsmarkedet, fordi deres ansøgninger kommer nederst i bunken. For nogle langtidsledige er løsningen, at de får tilbud om nyuddannelse, f.eks. hvis ens kompetencer er indenfor et område, hvor der er stor arbejdsløshed, eller hvis man af fysiske eller psykiske årsager ikke længere kan holde til at arbejde indenfor sit fag.

RESPEKT OG REELLE MULIGHEDER

For langt de fleste føles det at blive arbejdsløs som en personlig tragedie, som har store både personlige og økonomiske konsekvenser. Enhedslisten holder fast i, at arbejdsløshed skyldes manglen på arbejdspladser. Det er ikke et individuelt problem, men et samfundsproblem som vi som by skal løse. Stort set alle arbejdsløse drømmer om at få et job - men de oplever alt for ofte, at de møder et system, der taler ned til dem og mistænker dem for at være dovne. Vil vil derfor arbejde for, at arbejdsløse skal mødes med respekt og reel hjælp til at komme videre og finde job.

Kommunen må ikke kunne afvise en beskæftigelsesplan om uddannelse ud fra kassetænkning. I dag er aktiveringssystemet sådan, at kommunen har økonomisk fordel ved at bruge løntilskud og virksomhedspraktik, i stedet for ordinære uddannelse. Enhedslisten på Christiansborg arbejder for at ændre det, og på Rådhuset vil vi arbejde for at sikre, at arbejdsløse, der ønsker at uddanne sig, kan få lov til det.

12. INKLUSION

Arbejde er en væsentlig faktor, når det handler om at føle sig som en del af fællesskabet. Og det er nødvendigt for fællesskabet, at alle føler sig som en del af det og kan deltage med det, de nu magter i den givne livssituation. Inklusion handler ikke kun om at give plads til borgere med anden etnisk baggrund end dansk; det handler også om at give plads til personer med handicap eller sociale udfordringer, som gør, at de ikke kan arbejde på fuld styrke. Enhedslisten vil kæmpe for at skabe de politiske rammer for et arbejdsmarked, som bygger på inklusion.

13. LIGESTILLING OG FRIGØRELSE

Køn, seksualitet, etnicitet eller religion må aldrig begrænse et menneskes udfoldelsesmuligheder i samfundet, og det er et kollektivt ansvar at nedbryde de uligheder, der bevirker det. Det er derfor vigtigt at styrke organisationer, som arbejder for at stoppe diskrimination, eksempelvis af LGBT-personer.

Kommunens kommunikation og kampagner må ikke medvirke til at reproducere undertrykkende dogmer eller nedgørelse. Og der skal gøres en målrettet indsats for at inddrage underrepræsenterede grupper i kommunale arbejdspladser og tillidsposter.

Der skal gøres en målrettet indsats for at inddrage sårbare og marginaliserede grupper. Undervisning i lighed og rettigheder skal indgå som en integreret del af undervisningen i byens skoler og ungdomsuddannelser.

Vi ved, at fællesskab er helt afgørende for at skabe en tryk by. Men fællesskab kræver, at alle er med. Derfor er der heller ingen, der skal føle sig sat udenfor eller dårligt behandlet i København på grund af hudfarve, kultur eller etnicitet. Derfor går Enhedslisten imod enhver form for diskrimination og står fast på en stærk antiracistisk dagsorden.

Alle forældre, uanset køn og familieform, skal sikres ordentlige børnepasningsmuligheder og lige adgang til barsel.

14. EN SIKKER BY

I nogle år har medie billedet af utryghed fyldt meget i København. Men virkeligheden er, at København er en sikker by. Det skal vi holde fast i, og vi skal sikre, at alle der bor her, også føler sig trygge. Ingen skal være bange for at cykle gennem sommernatten i København.

Vi skaber en tryk by ved at tænke åbent, kreativt og arbejde på tværs. Det kan være simple ting som at sikre ordentlig gadebelysning, skabe byrum, hvor der er mennesker og liv – også om aftenen – eller sørge for, at en større del af byens betjente er nærpoliti, der kender lokalområdet og ikke optrapper konflikter.

På længere sigt må vi arbejde med at forhindre kriminalitet, særligt i forhold til de unge. Der skal skabes alternativer til livet på gaden, exitstrategier og den sociale indsats med opsøgende gadeplansarbejde i forhold til familier, som er truet af kriminalitet.

LOKALE FÆLLESSKABER

Det kræver stærke lokalmiljøer, hvor mennesker kender hinanden og arbejder sammen for at finde løsninger på problemerne. Derfor vil Enhedslisten lytte til og arbejde sammen med lokale organisationer, boligforeninger og netværk for at kunne bruge deres løsningsforslag og erfaringer.

Tryghed handler også om lighed og fællesskab. Vi ved, at øget ulighed skaber sociale problemer, øget kriminalitet og utryghed. Også derfor vil vi skabe et København uden fattigdom – og et København, hvor vi bor sammen, går i skole sammen og kender hinanden på tværs af sociale klasser.

OVERVÅGNING

Videovervågning er en ineffektiv lappeløsning på sociale problemer og et uacceptabelt indgreb i privatlivets fred – et synspunkt der deles af eksperter. Derfor stemmer Enhedslisten

imod den slags tiltag på offentligt areal til fordel for eksempelvis forebyggende arbejde og øget gadebelysning.

15. KLIMA OG ENERGI

En massiv klimaindsats er nødvendig for, at klo- den også i fremtiden kan give gode levevilkår for mennesker og dyr. Københavns klimaplaner fra 2009 og '12 om en CO₂-neutral by i 2025 kræver en massiv indsats, som Enhedslisten vil sikre, bliver gennemført.

Københavns energiforsyning skal omlægges til vind-, sol- og geotermisk energi, og hele energiforsyningen bør gå tilbage i offentligt regi og dermed komme under demokratisk kontrol til borgernes og miljøets bedste. Trafikken skal omlægges fra biler til cykler og kollektiv trafik – hvilket betyder en ny politik i forhold til de sidste fire år, hvor Socialdemokraterne sammen med de borgerlige har arbejdet for flere biler i byen og mere plads til de biler, der allerede er her.

For at håndtere klimaforandringerne skal vi også anlægge grønne tage i stedet for tagpap, have flere træer i gaderne, have flere grønne områder og omlægge pladser og veje, så de i højere grad kan opsuge regnvandet i stedet for at sende det i kloakkerne.

Vi vil arbejde for at forcere energirenovring af kommunens bygninger og øge den kommunale indsats for, at byens øvrige bygninger energirenovres.

Klimaet skal også tænkes ind i byplanlægningen, så vi kommer til at bo tættere og ikke bare udvider byarealet med større transportbehov til følge. Nye byggerier skal betjenes med kollektiv trafik.

16. BILER OG BOMPENGE

Enhedslisten har arbejdet for færre biler i byen i mange år, og vi fortsætter med dét. Hver dag pendler over en kvart million biler ind til byen. Det tal skal ned. Samtidig er bilejerskabet i selve København steget – også dét skal ned. Alternativet er en massiv satsning på kollektiv trafik og på cykler.

Vi arbejdede i mange år for indførelsen af bompeng, og det er stadig vores holdning, at en eller flere bompengering(e) om København er et rigtigt skridt. Det vil skaffe penge til den kollektive trafik, og det vil reducere antallet af biler i København.

Gennem aftaler med de borgerlige har Socialdemokraterne øget antallet af P-pladser i byen med over 2.000 i de tætte brokvarterer gennem især denne valgperiode. Enhedslisten vil gå den modsatte vej. Der skal nedlægges p-pladser på gadeplan. Enhedslisten støtter ligeledes lokale ønsker om bilfrie gader og opholdsrum. Det skal ske for at omdanne bilrum til byrum, idet vi vil plante træer, lave legepladser, skabe bredere fortove og bedre cykelstier på den plads, bilerne tidligere optog. Og det skal ske for at nedbringe lysten til at købe og køre i bil: når der ikke er plads til den, vil den enkelte være mindre tilbøjelig til at eje

bil, og delebilsordninger vil således blive mere attraktive.

På samme måde vil vi prioritere elbiler frem for biler drevet af fossile brændstoffer. Især dieselbilernes partikelforurening kan gennem eldrevene varebiler reduceres væsentligt til gavn for københavnernes sundhed. Enhedslisten arbejder for indførelsen af "citylogistik" efter parisisk model, hvor de store lastbiler omlastes til mindre, fleksible varebiler på centrale pladser ved de store indfartsveje.

Vi vil arbejde for, at nye bykvarterer udvikles som bilfrie bykvarterer, hvor beboerne automatisk er med i delebilsordninger, og hvor der er fælles ladcykler og optimal adgang til diverse cykelløsninger og kollektiv trafik.

Kommunen skal aktivt understøtte mulighederne for et liv uden egen bil, men alligevel med høj mobilitet, hvilket mange københavnske familier efterspørger. I eksisterende byområder skal kommunen aktivt støtte delebilsordninger, ligesom kommunen skal medvirke til at fremme udbredelsen af delebiler ved, at de kommunale forvaltninger i stedet for egen bilpark så vidt muligt kobler sig på eksisterende og nye delebilsordninger. Dette vil reducere antallet af biler i byen, ligesom det vil reducere forvaltningernes udgifter til bilkørsel og -ejerskab. Samtidig vil delebilerne blive udnyttet bedre, når de både anvendes til privat og til arbejdsbrug.

Enhedslisten er stærkt imod planerne om en havnetunnel. Tunnellen vil øge mængden af pri-

vat biltrafik og smadre grønne områder på Amager. Dertil kommer, at det astronomiske milliardbeløb kunne bruges langt bedre på udbygning af den kollektive trafik - f.eks. i form af letbaner.

17. BUSSE, LETBANER OG METRO

I februar 2012 fremlagde Enhedslisten en plan for, hvordan den kollektive trafik skulle udbygges med indførelsen af en betalingsring. Denne plan er fortsat grundlag for vores arbejde. Planen betyder byggeriet af et finmasket net af letbaner og metro i alle Københavns bydele. Også den indre by og brokvartererne skal således letbanedækkes. Især vil en omdannelse af linje 5A til en letbane betyde et kvalitetsløft for københavnere.

Enhedslisten vil arbejde for, at der udarbejdes en samlet letbaneplan for hele hovedstadsområdet som led i overflytning af bilpendling til kollektiv trafik. Skal bilpendlingen ind til København reduceres, kræver det - udover andre tiltag - et udbygget velfungerede kollektive tilbud, og her kan et samlet letbanenet supplere S-tog og regional-tog. Erfaringer fra udlandet viser, at et letbanenet er et yderst effektivt redskab til at overflytte bilister til den kollektive trafik.

Vi vil støtte et forslag om at automatisere S-banen. En automatisering af ringbanen vil reelt skabe metrodrift på ringbanen, og det vil være et massivt løft at fortsætte ringbanen fra Ny Ellebjerg over den gamle og nye Sydhavn via Hovedbanegården til Nordhavn.

Trafiksikkerheden med letbaner og cyklister på samme vejareal skal sikres. Det kan også være årsagen til, at det i nogle områder er mere nærliggende med metro end med etablering af letbane.

Vi ønsker at undersøge, om der er buslinjer, der ud fra hensyn til miljø og mobilitet kan erstattes af letbane.

Også den sjællandske regionaltrafik og den øvrige S-bane skal udbygges for at sikre færre biler i byen og flere brugere af den kollektive trafik. Det er ikke et kommunalt anliggende, men vi arbejder tæt sammen med vores folketingsgruppe for at sikre, at regeringen og folketinget støtter alle planer i den retning.

Enhedslisten arbejder for, at trafikselskaber og -operatører er offentligt ejet. Vi ønsker en organisering af den kollektive trafik ud fra princippet om "ét selskab, én billetpris, én køreplan", idet den nuværende struktur med mange selskaber er uigennemskuelig og hindrer et effektivt og billigt alternativ til privatbilismen.

PRISEN SKAL NED

Enhedslisten vil på både Rådhus og Christiansborg arbejde for en sænkning af billetpriserne i den kollektive trafik. Det skal sikre, at flere ønsker at bruge busser, letbaner og tog - og det skal sikre en socialt rigtig udvikling, hvor også københavnere med få midler har råd til den daglige transport. Den mest effektive metode til at nå det mål er at gøre den kollektive trafik væsentligt billigere. Men desværre kan det ikke ske gennem beslutninger på Rådhuset. Vi vil dog ar-

bejde sammen med andre grønne kræfter for, at de rigtige beslutninger tages i Folketinget og i trafikelskaberne.

18. CYKLER

Over halvdelen af københavnere cykler i dag til studie eller arbejde. Næsten 40% af alle studie- og arbejdspladser i København kører man til på cykel. Enhedslisten arbejder for, at flere vælger cyklen til deres daglige gøremål.

En del gader har i dag kapacitetsproblemer på cykelstierne. Venter man for rødt dér, når de sidste ikke over første gang, der bliver grønt. Vi vil bygge bredere cykelstier, så der er plads til den megen trafik og til overhalende trafik. Der bør på alle travle cykelstier være plads nok til to ladcykler i bredden. Pladsen skal tages fra bilerne gennem reduktion af antallet af kørebaner; endnu et incitament til at lade bilen stå.

Vi skal etablere flere deciderede cykelruter uden biler, og vi vil forbinde byens "missing links", hvor cykelstier og -ruter ikke hænger sammen. Den letteste trafikform skal i alle sammenhænge være ikke-motoriseret.

Vi ønsker at styrke og udbygge bycykelsystemet.

Vi vil bygge cykelsuperstier gennem København og fra centrum ud til forstæder og omegnskommuner. De skal gøre det lettere og mere attraktivt at tage cyklen på arbejde eller til studiet over længere stræk. Cykelsuperstier kan forsynes med mini-"tankstationer", hvor cyklen kan re-

pareres eller lappes på vej til og fra hjemmet, og hvor el-cykler kan hurtigoplades.

Parkerede biler optager alt for meget plads i gaderne. Vi vil erstatte bilerne med cykelparkering, som alt for ofte er henvist til mure, plankevægge m.m. Og vi vil medvirke til at udvikle nye parkeringsformer for cykler, som kan gøre cyklerne til et visuelt plus i byrummet.

Hver bil-p-plads kan give plads til et cykelstativ med 10 cykler til gavn for den almindelige københavnere. Samtidig skal der etableres gode parkeringsforhold for handicapcykler, ladcykler og andre særlige typer af cykler, også gerne på bekostning af p-pladser til bilerne.

Vi vil arbejde for, at alle cykler, der er forladt, stjålet eller defekte, fjernes fra byrummet, og at cyklerne genbruges ved bygning af nye cykler i et beskæftigelsesprojekt eller på et kommunalt værksted.

19. FODGÆNGERE

At gå mere betyder også at opleve byen. En fodgænger er ligesom en cyklist med til at skabe liv og tryk i byen i modsætning til f.eks. bilister inde i kassen af glas og metal.

Enhedslisten arbejder for mere gang i byen – bogstavelig talt. Fortove skal alle steder være brede nok til de mængder af københavnere, der færdes på dem. Butiksudstillinger kan være hyggelige, og cykelparkering er nødvendig, men ingen af delene må vanskeliggøre trafikken på forto-

vet, hvor der også skal være plads til barnevogne, kørestole, rollatorer m.m. Fortovenes belægnin-ger eller fliser skal repareres hurtigt, når de går i stykker, af hensyn til sikkerheden for den almin-delige fodgænger generelt og de svagest gående københavnere i særdeleshed.

20. TILGÆNGELIGHED

Mennesker med handicap skal have samme adgang til byens rum og faciliteter som alle andre københavnere. Enhedslisten arbejder for, at by-ens bygninger gøres fuld tilgængelig for alle kø-benhavnere. Det er dyrt, og det sker ikke på én gang eller med én budgetaftale, og det kan nogle gange komme i konflikt med en fredning. I løbet af valgperioden vil vi have vedtaget en hand-lingsplan for, hvordan vi får en mere tilgænge-lig by.

Samme problemer findes på gader og veje. For-tove skal anlægges, så de nemt kan benyttes af kørestole. Eksisterende barrierer skal kortlægges, så de kan fjernes. Igen erkender vi, at arbejdet ikke er nemt eller billigt, men det skal igangsæt-tes. Nye lokalplaner skal tilrettelægges, så til-gængelighed er indtænkt på alle niveauer.

Kommunens forvaltninger skal gennem tilgæn-gelighedskonsulenter sikre, at der ved nybyggeri og ombygning tages hensyn til mennesker med handicap.

Enhedslisten ønsker flere offentlige gratis toilet-ter i byen.

21. MILJØ

København er i dag en af de dårligste byer til at sortere og genanvende affald. Enhedslisten øn-sker et fokus på at udnytte og genanvende res-sourcerne i stedet for at brænde dem af eller sen-de dem på lossepladsen.

Vi vil arbejde for, at kommunen indgår offensivt i at fremme den økologiske omstilling af sam-fundet, herunder ved at skabe et marked her-for i sine indkøb og understøtte tiltag, som kan fremme den økologiske omstilling generelt. Vi vil - hvor det er muligt på det kommunale område - fremme vugge til vugge-princippet for at mind-ske kommunens samlede ressourceforbrug og anspore til, at borgere og virksomheder trækker i samme retning.

Der er i 2012 indgået en politisk aftale om øget genbrug og mindsket affald til forbrænding. Des-værre indeholder aftalen også en godkendelse til at etablere et nyt Amagerforbrænding med for-øget kapacitet i forhold til det eksisterende an-læg. Forbrændingskapaciteten i Danmark er alle-rede for stor, og med stadigt mindre affald til for-brænding er der ikke brug for denne kapacitet.

Enhedslisten vil arbejde for, at forbrændingska-paciteten i hovedstadsområdet tilpasses en ny landsdækkende ressourcestrategi, som betyder stadigt fald i forbrændingseget affald. Enheds-listen vil modarbejde, at overskydende forbræn-dingskapacitet i hovedstadsområdet benyttes til at brænde affald fra andre områder medmindre dette indgår i en samlet national plan for afvik-

ling af forbrændingsanlæg - og ej heller benyttes til importeret affald.

SF og Socialdemokraterne fratog sammen med de borgerlige i 2011 støtten til de velfungerende københavnske miljøcentre og overførte et reduceret beløb til Lokaludvalgene til lokalt miljøarbejde. Spareøvelsen slagtede 5 af de 9 miljøcentre, mens 4 blev videreført via lokaludvalgene.

Vi vil fortsat arbejde for lokal forankring af miljøarbejdet og for, at der er penge til det. Kommunens miljøarbejde virker ikke uden lokal forankring, og miljøcentrene har været hjørnesten i det arbejde. De skal genvinde deres frihed til at arbejde på den måde, der passer til deres bydel.

Enhedslisten arbejder for, at ordningen med klima-/miljøkonsulenter, der kan rådgive boligforeninger, boligejere, butikker og private virksomheder om grønne løsninger, genindføres.

22. BOLIGER

Enhedslisten ønsker en boligudbygning i København med fokus på lejeboliger. Der mangler langt flere almene boliger til familier og billige boliger til unge. Nye boligområder skal målrettes "almindelige" familier og unge tilflyttere og ikke være baseret på vækstforankrede prognoser og tiltrækning af "gode skatteborgere".

Vi vil arbejde for at gøre de eksisterende bykvarterer mere attraktive og forbedre de eksisterende boligforhold, f. eks. ved at komme overtager ejendomme til udlejning og ved at fremme grøn byfornyelse.

Allerede i dag har de fattigste københavnere sværere og sværere ved at finde en bolig, som kan betales med en kontanthjælp. Særligt unge, der kun har en halv kontanthjælp at leve for, har stort set ingen chancer for at betale en husleje i et København, hvor priserne stadig er skyhøje uanset boligform.

Vi vil derfor bygge flere almene boliger i København. Udbygningen skal ske på områder, der i dag eller tidligere har været brugt til industri, havneformål eller lignende. Områder som Carlsberg, Grønttorvet, Nordhavnen, det nordøstlige Amager m.m. vil give plads til en byudvikling, der kan matche behovet uden at fjerne store, grønne områder fra byen.

Det bør pålægges de almene boligselskaber at arbejde med at udvikle nye og varierede boformer, som matcher de nye familie- og samlivsformer i stedet for bevidstløst at fortsætte med at bygge henholdsvis unge- og familieboliger. København er f.eks. en by, hvor næsten halvdelen af os er singler, og mange vil gerne bo i ejendomme, hvor rammerne er lagt til rette for, at et fællesskab kan blomstre, og med et højt serviceniveau.

Enhedslisten vil fremme byudvikling af gamle industriområder og "klondyke-områder" på en måde, så det gamle miljø og bygninger så vidt muligt bevares og indgår i kombination med nybyggeriet, og der dermed skabes mere spændende og afvekslende nye bymiljøer.

Enhedslisten vil arbejde for kommunal anvisningsret i alle nybyggede lejeboliger.

Kommunen er tilsynsmyndighed for de almene boliger. I den forbindelse vil Enhedslisten arbejde for, at beboernes ønske om billigere husleje i videst muligt omfang imødekommes. Det kan især ske ved at billiggøre driften, hvor det er oplagt at pege på de store fortjenester hos private leverandører, f.eks. håndværks- og rengøringsfirmaer. I en række tilfælde kan det være en god og billig løsning, at boligafdelinger eller boligselskaber selv overtager opgaver.

KOMMUNALT BOLIGSELSKAB

Enhedslistens model er genoprettelsen af et kommunalt boligselskab, der sættes til at bygge billige boliger på kommunalt ejede arealer. Et sådan selskab kan udleje væsentligt billigere end andre, idet der i huslejen ikke skal inkluderes betaling for grundene.

Indtil regering og folketing giver kommunerne lov til at genoprette et kommunalt boligselskab, vil Enhedslisten prioritere almene boliger over pensionskassebyggeri, andelsboliger og ejerboliger. 20% af byens boliger er i dag almene; Enhedslisten ønsker denne andel hævet.

Med Kommuneplan 2009 blev boligstørrelserne sat ned i kommunen på Enhedslistens foranledning, og med Budget 2013 blev stoppet for bygning af ungdoms- og studieboliger fra 1996 ophævet. Begge dele har vi arbejdet for i mange år, og vi vil fortsætte med at arbejde for boliger til studerende og unge i almindelighed. En studieby som København skal have billige boliger nok til sine studerende.

Enhedslisten vil arbejde for, at kommunen kan opkøbe tomme erhvervsejendomme og omdanne disse til boliger.

23. BYRUM OG ARKITEKTUR

Arkitektur er en smagssag for mange, men visse fællesnævnerne arbejder Enhedslisten for. Byen skal bestå af en varieret arkitektur, hvor der er plads til mange forskellige byggestile og -former. Den eksisterende karré-struktur i brokvartererne er et københavnsk særkende, og dens højder skal som hovedregel ikke ændres.

Det betyder ikke, at der ikke kan bygges højere end til femte sal i enkelte byggerier og som særlig effekt, men bygherrernes krav til profit og dermed flest mulige etager er ikke rettesnor for Enhedslisten.

Højhuse skal, hvor de tillades, bygges, så vindgæner og urimelige skyggebelastninger af naboer og nærområder undgås. Kommunen skal sikre i kommuneplanen, rammelokalplaner og specifikke lokalplaner, at alle byggerier af højhuse underkastes studier i vindtunnel. Klima- og miljømæssige konsekvenser skal afklares som del af planprocessen.

Enhedslisten var med til i Kommuneplan 2009 at definere et område i Indre By og på Christianshavn, hvor der ikke kan bygges højhuse. Vi står ved kompromiset fra dengang.

Vi arbejder for en arkitektur og for byrum, der skaber liv, således som f.eks. den danske arkitekt og byplanlægger Jan Gehl har beskrevet en god by. Det betyder åbne og varierede facader, udgangsdøre mod gaden, buske og træer ved facader og på gaderne, mindre butikker frem for store supermarkeder og plads til børnene i bybilledet.

Vi støtter etablering af altaner og tagterrasser, hvor det er muligt, og hvor beboerne ønsker det.

24. PARKER, PLADSER

Københavns pladser er i dag oftest asfalt og beton. Enhedslisten arbejder for grønne pladser med plæner, træer og andet grønt. Det vil hjælpe på klimatilpasningen, når regnvand opsuges af jorden i stedet for at skulle ned i kloakkerne; det skaber kølighed på varme sommerdage, og det skaber en behageligere by at opholde sig i.

Byens pladser skal ikke kun være udeserveringsareal for omliggende caféer. Enhedslisten er ikke imod udeservering, men vil sikre, at der på alle pladser er bænke og områder, hvor man kan sætte sig og nyde solen eller bare slappe af uden at være forpligtet til at købe noget. Det betyder også, at bænke m.m. skal være udformet med ryglæn og armstøtte, så de kan bruges af alle, store og små, unge og ældre.

Vi vil have flere parker og grønne områder i byen. Det betyder, at mindre tomter omdannes til lomreparker - både midlertidigt og permanent.

25. HAVNEN

Havnen skal både være københavnernes havn og bestå som den erhvervshavn, den har været i århundreder. Enhedslisten støtter ikke, at havnefunktionerne flyttes til f. eks. Malmø eller Køge. Godstransporten skal selvfølgelig være rationelt drevet, men meget gods skal til København, og her er der ingen grund til, at det leveres til andre byer, for derefter at skulle bringes til København på lastbiler.

Havnearealerne ved boligområderne skal være tilgængelige for københavnernes - ikke bare som promenader langs vandet, men også som opholdsareal ned mod vandet. Kommunen skal gennem kommune- og lokalplaner sikre, at der er indbydende adgang til vandet og sikre mulighed for at bruge selve vandet til kano og kajak, havnebade m.m. Egnede områder kan udlægges til småerhverv og håndværk, husbåde og klubfaciliteter ad maritim karakter, f.eks. dykkerskoler, sejlkubber, restaurering af træbåde og -skibe, sejlmageri, detailsalg af fisk og skaldyr osv.

Københavnernes skal have udsyn til vandet. Vi går ikke ind for at lukke byen inde bag høje bygninger langs havnekanten.

Havnen flyttes i disse år længere ud i Nordhavnsområdet for at sikre en fortsat containerhavn og fortsat brug af København som Europas største krydstogtsdestination. Begge dele støtter Enhedslisten for at sikre arbejdspladser i byen. Vi vil samtidig sikre, at havnen dækkes af kollektiv trafik gennem udbygningen af Nordhavnsmetroen til området.

Vi vil også arbejde for, at transport af gods til og fra containerhavnen i fremtiden foregår via jernbane samt mindre skibe/pramme - og mindst muligt på lastbil.

Vi ønsker, at krydstogtskibe o.a. pålægges brug af landstrøm, når skibene ligger til kaj. Men vi erkender også, at spørgsmålet skal løses gennem FN's skibsfartsorganisation, IMO, hvilket gør det til et nationalt spørgsmål. Vi arbejder derfor tæt sammen med vores folketingsgruppe på området.

Københavns ejerskab af By og Havn skal udnyttes aktivt til gavn for københavnernes og ikke blot som pengemaskine til metroselskabet.

26. FRISTEDER

Vi mener, at det giver en spændende by, hvis forskellige fællesskaber har mulighed for at udfolde og afprøve deres drømme og kreativitet. En storby som København skal rumme fristeder, der giver plads til at alternative miljøer og give mulighed for udvikle skæv kreativitet. Enhedslisten støtter derfor etablering af fristeder ved at stille bygninger til rådighed og give tilskud til driften.

Siden Ungdomshuset på Jagtvej 69, mod Enhedslistens vilje, blev jævnet med jorden, er der opstået nye alternativ fristeder i København som Dortheavej og Bolsjefabrikken, ligesom Kraftverket har oplevet en positiv udvikling. Enhedslisten vil arbejde for og støtte alle initiativer om etablering af nye fristeder og ikke-kommunale aktivite-

ter der kommer fra de kreative og alternative miljøer - især i de bydele, hvor unge efterlyser det.

27. KULTUR FOR ALLE

Enhedslisten ønsker ikke at være smagsdommer i forhold til hvad der er god og dårlig kultur. Det er nemlig meget individuelt, hvad den enkelte opfatter som kultur, og der skal være plads til det hele: Om det er den professionelle kunst, foreningsaktiviteterne indenfor folkeoplysningsområdet, eller den kultur der vokser op nedefra og ikke styres eller kontrolleres fra rådhuset. Kulturlivet skal afspejle den bredde, der er i befolkningen og give plads til mange former for kulturel udfoldelse. Københavns størrelse giver plads til både eksperimenter og kreativitet.

I forbindelse med udviklingen af nye bydele er det væsentligt planmæssigt at indtænke kultur- og idrætsfaciliteter både hvad angår plads og økonomi.

Enhedslisten ser gerne, at kulturtilbuddene, særligt de udendørs gratis arrangementer bliver spredt ud over hele året og hele byen i stedet for at være koncentreret i forårs og sommermånederne. Hele kommunen bliver inddraget som arena for et sprudlende kulturliv. Det betyder at Enhedslisten vil være opmærksom på at fremme kulturelle aktiviteter i alle bydele.

28. FORSAMLINGSHUSE

De sidste par år er der blevet bygget nye kulturhuse, som samler borgerservice og biblioteker under samme tag. Nogle steder med større held end andre. Enhedslisten er tilhængere af at bygge nye steder hvor borgere i lokalområderne kan mødes, og hvor tilbuddene bliver samlet under samme tag. Det er vigtigt, at lokalsamfundet inddrages i indretning og drift.

Flere af de nye kulturhuse er blevet for polerede og dyre for brugerne. I bydelene mangler foreningslivet billige lokaler med adgang til køkken, så te og kaffe ikke skal købes til overpris. Enhedslisten vil arbejde for, at der i fremtiden bliver etableret forsamlingshuse med fokus på en større inddragelse af lokalområdet.

I takt med at mere og mere kommunikation mellem det offentlige og borgerne foregår elektronisk, er der behov for, at borgere, som ikke har adgang til eller viden om IT, kan få den adgang, hjælp og vejledning, de har brug for, så de ikke bliver afskåret fra de tilbud, der formidles elektronisk.

Borgere må ikke afskæres fra at søge eller modtage ydelser med den begrundelse, at ansøgningen ikke er foretaget digitalt. Digital selvbetjening skal være et attraktivt tilbud, men alle skal have mulighed for personlig betjening, hvis de har behov for det. Derfor skal der i alle bydele være borgerservicecentre, der kan tilbyde en helhedsorienteret, personlig betjening på en lang række område og ikke kun på få udvalgte områ-

der. Borgerservice skal være borgernes indgang til hele den offentlige sektor.

UDVIDET ÅBNINGSTID

Der kan også være forskellige ønsker til åbningstider i de forskellige bydele. I det hele taget vil Enhedslisten arbejde for størst mulig fleksibilitet med udvidede åbningstider med og uden bemanning.

I nogle bydele er der forsøg med 24 timers-biblioteker. Det mener vi bør prøves flere steder, uden at ubemandede timer bliver en spareøvelse, f. eks. ved at frivillig, ulønnet arbejdskraft overtager opgaver fra ordinært ansatte. Forsamlingshusene skal fortsat bemannes med personale, der kan bistå brugerne med hjælp og vejledning, men også her kan der forsøges med 24 timers-adgang som på bibliotekerne.

UDLICITERING AF CAFEER

I Enhedslisten vil vi arbejde for, at det igen bliver lovligt at drive kommunale brugerstyrede cafeer med billige folkekøkkener og lignende i kommunale ejendomme.

Mange skoler og institutioner står tomme om aftenen. I Enhedslisten arbejder vi for, at borgerne kan benytte de kommunale folkeskoler og institutioner i ydertimerne til sports- og mødeaktivitet.

29. BIBLIOTEKERNE

Det er vigtigt, at der findes oplysningscentre og mødesteder, der er uafhængige af kommercielle interesser. Bibliotekerne er stadig borgernes garant for fri og lige adgang til oplysning. Bibliotekerne skal stille såvel fysiske som digitale medier til rådighed, ligesom de skal hjælpe med at finde information og inspirere til gode kulturoplevelser.

Bibliotekerne skal også være lokale kulturaktører og mødesteder. Der skal derfor fortsat være dækning af tidssvarende biblioteker i alle bydele. Det giver derfor også god mening at samarbejde konkret og organisatorisk med de lokale kulturhuse. Det kan skabe synergieffekt, og tilbuddene kan understøtte hinanden.

Det er et godt tilbud at udvide åbningstiden, også uden betjening, når blot der ikke sker indskrænkninger i den betjente tid, så borgerne fortsat har mulighed for at hjælpe på biblioteket, når de har brug for det.

30. TEATER, MUSIK OG SPILLESTEDER

Kulturen er presset mere end nogensinde, men netop i krisetider har københavnernes brug for noget godt og spændende at samles om. Derfor bør der også i sparetider sættes på teater- og musiklivet.

Små teatre får stadig færre penge over finansloven, og det har betydet, at København har betalt en større andel blot for at opretholde status quo. Men den situation er uholdbar i længden. Derfor

vil Enhedslisten lægge pres på, at de små teatre kommer tilbage på finansloven med en 50 %-deling mellem kommune og stat. Vi mener at der i en by af Københavns størrelse skal være plads til mange flere små teatre, som kan tilbyde en bred vifte af teateroplevelser til rimelige priser.

Enhedslisten arbejder for, at teater og den levende musik er en naturlig og økonomisk del af årene i daginstitution og skole, og at kommunen giver et tilskud til det.

Enhedslisten arbejder for, at der etableres en ny og uafhængig, åben scene for performance og eksperimenterende teater.

Enhedslisten vil kæmpe for, at både den spirende og etablerede musikscene igen kommer på den politiske dagsorden, så København tiltrækker kreative folk, der ønsker at udvikle og dele deres musik.

31. IDRÆTTEN

Den frie og lige adgang til udfoldelse er et vigtigt element i københavnernes livskvalitet. Derfor er det en vigtig prioritet at renovere og udbygge idrætsfaciliteter, så de også benytter byens rum, samt at fastholde og udvikle grønne områder til aktivitet og boldspil. Idræt er mere end elitepleje og internationale stævner. Den folkelige idræt skal være for alle, og derfor skal tilgængeligheden opprioriteres. Ingen bydele kan være tjent med ødelagt kunstgræs på fodboldbanerne, nedslidte sportshaller, faldefærdige skate-ram-

per eller timelang transporttid til den nærmeste svømmehal.

LIGE ADGANG OG BRUGERSTYRING

Det er Enhedslistens mål at sikre lige adgang til sportslig udfoldelse - både af sundhedsmæssige og sociale hensyn. Vi vil derfor arbejde for, at Københavns sportsklubber får den nødvendige støtte til at kunne fungere og føre initiativer ud i livet, som skal inddrage forældre, modvirke racisme og banderekuttering, samt nedbryde sociale skel.

Enhedslisten ønsker at styrke brugerstyringen på de københavnske idrætsanlæg og dermed styrke det lokale foreningsliv.

32. BARSELSGRUPPER

Alle forældre har glæde af vejledning og sparring og derfor mener vi, at de nuværende mødregrupper bør udvides til barselgrupper/legestuer, hvor alle er velkomne. Samtidig skal der tilføjes flere ressourcer til sundhedsplejen, så alle nybagte forældre støttes bedst muligt. Sundhedsstyrelsen konkluderer, at for tidlig udskrivning og manglende tilsyn har medført en stigning i fejl- og underernæring; den udvikling skal vendes ved at tilføre området ressourcer.

33. DAGINSTITUTIONER

Alle børn skal i deres institutionsliv rustes til livsduelighed og opnå kendskab til egen identitet og sociale kompetencer. Og det opnås gennem tryk-
hed, omsorg, kærlighed og nærvær. Aktiviteter

skal tage udgangspunkt i børnenes sociale vilkår og deres omgivelser. Enhedslisten vil kæmpe for at sætte fokus på det sociale udgangspunkt frem for det etniske. Enhedslisten vil arbejde for, at københavnske børns vilkår ikke bestemmes af deres forældres sociale baggrund. Via pladsanvisning vil vi sikre større mangfoldighed og modgå, at ressourcestærke klumper sig sammen i de samme institutioner.

Høj pædagogisk kvalitet opnås kun ved god normering, god ledelse og tillid til medarbejderne. Enhedslisten i København har været med til at sikre, at institutioner med stor andel af børn fra familier med socioøkonomiske problemer har fået en bedre normering, for at fremme chanceligheden. Enhedslisten vil arbejde for, at vuggestuegrupper maksimalt har 3 børn pr voksen og børnehavegrupper maksimalt 6, samt at der maksimalt er 9 børn i en vuggestuegruppe og maksimalt 18 børn i en børnehavegruppe.

Vi sætter pædagogikken foran økonomistyring og arbejder for en helhedspædagogik med fokus på sammenhæng og hverdagslighed, hvor hele barnets dag i institutionen er i fokus, frem for voksenstyrede og målbare aktiviteter.

Enhedslisten vil arbejde for også at få afskaffet de sidste ni lukkedage og besparelsen tilbageført til institutionernes budgetter. Mange institutioner bruger lukkedagene til pædagogiske dage; derfor vil Enhedslisten arbejde for, at alle institutioner/klynger i stedet får ret til at holde pædagogiske dage, og de får tilført midler hertil.

Enhedslisten er meget kritisk overfor stigningen i private tilbud, fordi de medvirker til at forstærke børns ulige muligheder, da de private daginstitutioner har egne ventelister og selv fastsætter og opkræver betaling. Det er muligt at trække evt. overskud ud af institutionen. Vi er imod, at fællesskabets penge på den måde ender i private lommer.

Det fleksible arbejdsmarked og senest liberaliseringen af lukkeloven skaber et behov hos familierne om institutioner med udvidede åbningstider, herunder aften-, nat- og weekendåben. Mange af de traditionelle kvindefag som hospitals-, pleje- og butiksområdet har skiftende arbejdstider. Hvis man er enlig forældre, har man derfor svært ved at beholde et (fuldtids)job, hvis ikke institutionernes åbningstider er fleksible.

Behovet hos familierne må derfor afsøges, og der må etableres de nødvendige pladser. Pladserne skal naturligvis være af høj pædagogisk kvalitet, og medarbejdere i kommunen, som allerede har erfaringer med tilsvarende institutioner, skal inddrages. Samtidig skal det fremgå meget tydeligt på kommunens hjemmeside, hvilke institutioner der har udvidede åbningstider.

34. DAGPLEJE

Enhedslisten ser den kommunale dagpleje som et supplement til daginstitutioner. Men vi ser med stor bekymring på den stigende privatisering af dagplejen. Vi er bekymrede for den pædagogiske kvalitet i den private dagpleje, da tilsynet hverken er tilstrækkeligt eller kan stille krav til

eksempelvis kostpolitik, værdigrundlag for den anerkendende kommunikation, eller uddannelse, der relaterer sig til børn og deres udvikling.

Vi er bekymret for både den pædagogiske kvalitet og for arbejdsforholdene for dagplejeren, når dagplejer og forældre selv skal indgå kontrakt om ansættelsesforhold, løn, sygdom og opsigelse. Enhedslisten vil sikre pædagogisk kvalitet i dagplejen og ordentlige arbejdsforhold for dagplejere og kæmpe for, at hver dagplejer har en normering på maksimalt tre børn. Og vi vil sikre, at pladsgarantien og kvaliteten ikke tilsidesættes af anlægsloft.

35. FRITIDS- OG UNGDOMSKLUBBER

Ungekommissionen og klubreformen har gode tanker, men skal følges nøje. Vigtigst er, at klubberne har ordentlige, interessante tilbud, de unge rent faktisk gider.

Rigtig mange børn og unge i København har valgt klubberne fra, hvilket er et stort problem, da mange enten ender i ensomhed eller på gaden uden egentlige tilbud. Det er et problem, som skal tages alvorligt. Ungekommissionen er et skridt på vejen. De mange projekttilbud i udsatte bydele er en anden løsning, men løser kun kortvarigt problemerne, da projekterne ofte er midlertidige, ikke har pædagogisk kvalitet og ikke forankres i for eksempel en institution. Der skal gøres op med projekttanken og i stedet sættes på holdbare løsninger i klubberne.

Prisen for at gå i fritidsklub afholder mange fra at benytte dette tilbud trods muligheden for at søge friplads. Mange af disse unge vender dermed heller ikke tilbage, når de kommer i ungdomsklubalderen, hvor der ikke betales kontingent. Samtidig er egenbetalingen til mad, materialer, udflugter m.m. i både fritids- og ungdomsklubber alt for høj. Enhedslisten vil arbejde for, at fritidsklubberne gøres gratis, og at forældrebetalingen i det hele taget mindskes betydeligt.

En del af målsætningerne med den nye klubstruktur er samarbejdet med forældre. Det samarbejde er vigtigt, også selv om børnene er blevet store og selvhjulpne. Der skal udvikles og afprøves nye metoder til inddragelse af forældre til klubbørn.

Forældreinddragelsen må nytænkes således, at forældrene ser en grund til at deltage, at de for eksempel får redskaber til livet som teenageforældre, at der etableres kontakt mellem forældrene, at forældrene inddrages i klubbens aktiviteter, hvor der er muligt og eventuelt bruges som ressource ift. arbejdspladsbesøg, foredrag eller lignende.

Ungehusstrukturen har gode intentioner; der er stærkt fokus på job og uddannelse, men det er også vigtigt at sikre at der er fokus på de unges øvrige problematikker og deres mulighed for at udvikle livsduelighed. Det er vigtigt at inddrage de unge og arbejde på tværs af forvaltningerne.

Klubberne skal både være opsøgende overfor nye unge, der ikke går i klub, og være et godt og

udviklende sted for dem, som allerede har valgt klubben. Det er en stor opgave, og det er derfor nødvendigt at sikre en bedre normering i klubberne.

Der er meget fokus på de større børn - 14-17 årige - men det er vigtigt også at bevare fokus på klubberne for de 9-13 årige. København skal holde fast i pladsgarantien for gruppen 9-13 år og dermed sikre, at der er fokus på både fritidsjunior- og ungdomsklubber for at skabe helhed i børnelivet.

36. FRITIDSHJEM OG KKFO

Fritidslivet er vigtigt for, at børnene kan få en alsidig udvikling. Børnenes frie tid er forudsætningen for nære venskaber og for, at de kan udfolde den fri fantasi og have selvbestemmelse. Skolen og fritiden er et godt supplement til hinanden, men Enhedslisten mener, det er vigtigt at adskille dem, og vi er derfor imod tvungne heldagsskoler og inddragelse af børns fritid.

Et skift midt på dagen er vigtigt, ikke mindst for de børn, der ikke finder deres stærkeste sider i skolen. Der skal derfor satses på velfungerende fritidshjem, hvor børn og unge har et alternativt miljø efter skoletid. Enhedslisten-København vil sætte overgangen fra fritidshjem til klub til igen at være fra 4. klasse, og børn i klubtilbuddene skal have mulighed for at benytte morgentilbudet på fritidshjemmene. KKFO skal gøres til en del af dagtilbudsloven.

37. FOLKESKOLEN

For Enhedslisten skal skolen være det gode fælles mødested for alle børn - uanset det sociale udgangspunkt. For Enhedslisten er det børnenes læring og trivsel i skolen, der står i centrum. En fælles folkeskole er et vigtigt fælles fundament for et demokratisk samfund og skal derfor indrettes således, at forældre uanset social og etnisk baggrund roligt kan sende deres børn i den nærmeste folkeskole.

Elever er først og fremmest børn, og det er skolens ansvar, at de trives og lærer noget, mens de er i skolen. Det er politikernes ansvar at sikre rammer, så alle børn kan få en god, gratis, offentlig skolegang, hvor de lærer noget og trives, uanset hvilken baggrund de måtte have, eller hvilke handicap de evt. måtte bære rundt på.

Enhedslisten vil kæmpe for en børnecentreret skole. Det kræver en bredere vifte af offentlige institutionelle skoleløsninger og pædagogikker end i dag. Derfor er Enhedslisten modstander af den nuværende tendens til hovedløse skolesammenlægninger. En del elever trives eksempelvis bedre i mindre skoler og i klasser med færre elever. Nogle elever trives bedst helt udenfor den normale folkeskole i eksempelvis specialpædagogiske tilbud, særligt tilrettelagt efter deres behov.

Det betyder også, at skolerne skal have de nødvendige ekstra pædagogiske ressourcer, når der er børn med særlige behov, som gør en almindelig skoledag vanskelig for dem. Det skal ske af hensyn til både de pågældende børns trivsel

og til alle de andre elever, så inklusion af én elev ikke bliver til eksklusion af andre. Hvis børnene trives bedre i andre specialpædagogiske tilbud, så skal der være fri adgang til dem. Enhedslisten mener, at tanken om inklusion er god, men det må aldrig ske på bekostning af elevernes trivsel og må aldrig være en spare-øvelse. Inklusion kræver ressourcer.

Elevernes trivsel er afgørende for deres læring. Det kræver overskuelige klasser, derfor vil Enhedslisten kæmpe for, at klassekvotienten sænkes til højst 22 elever i klassen. Vi ønsker tolærerordninger. Udover at være en kæmpe fordel for børnene, vil lærerne også kunne opnå en øget faglig sparring ad den vej.

Skoleledelsen har en væsentlig betydning. Skoler med dygtige ledere har ganske enkelt bedre faglige resultater, bedre elevtrivsel og bedre fungerende lærergrupper end skoler med dårligere ledelse. Derfor skal der sikres løbende efteruddannelse og arbejdes med ledelsen på de enkelte skoler med henblik på udvikling af god skoleledelse.

I Enhedslisten mener vi, at mere forældreindflydelse på folkeskolerne vil skabe et større forældreengagement og få flere til at vælge den lokale skole. Også eleverne skal have meget større indflydelse på skolen og undervisningen. Det vil skærpe interessen hos eleverne, ikke mindst i udskolingen, hvor skoletræthed kan være et problem.

Enhedslisten har fået gennemført forsøg med to lektiefri skoler, og vi vil arbejde for, at forsøget udvides og gøres permanent. I stedet ønsker vi flere undervisningstimer til eleverne, så eleverne kan lære det faglige materiale i skolen, hvor der med garanti er voksne, som kan hjælpe dem.

Den økonomiske krise og manglen på job har medført en forråelse af arbejdsmarkedet, og vi har gennem den sidste tid oplevet, hvordan unge ansatte på cafeer, bagerier osv. bliver groft udnyttet. Enhedslisten vil derfor have indført undervisning i arbejdsmarkedsforhold som rettigheder, overenskomster og arbejdsmiljø.

38. MODERSMÅLS- UNDERVISNING

Børn, der modtager modersmålsundervisning, klarer sig markant bedre i skolen end børn, der må undvære den. Det er diskrimination, når børn med europæiske modersmål kan få gratis undervisning, mens børn med ikke-europæiske modersmål må betale.

I København er der gratis modersmålsundervisning til og med 4. klasse. Det signalerer, at København er en mangfoldig by, der rummer og værdsætter alle. Men der er stadig brugerbetaling for elever fra 5. til 9. klasse. Enhedslisten vil arbejde for at fjerne brugerbetalingen for disse klassetrin. Brugerbetalingen sender det signal, at samfundet opfatter ikke-europæiske sprogkompetencer som uanvendelige og de brugerbetalte sprog forbundet med etnicitet som mindreværdige.

Samtidig vil vi kæmpe for, at modersmålsundervisningen integreres i den almindelige undervisning, frem for at den ligger i børnenes fritid, så der også foregår modersmålsundervisning i øvrige fag, f.eks. i matematik.

39. SEKSUALUNDERVISNING

Enhedslisten arbejder for, at skoler og oplysningsorganisationer skal rustes til at give børn og unge fyldestgørende information om køn, seksualitet, forplantning, lyst, kønssygdomme og prævention. Om retten til selv at bestemme over egen krop. Og at enhver form for seksuel tvang er uacceptabel.

Undervisningen skal tage sit udgangspunkt i at nedbryde undertrykkende forestillinger og fremme ligestilling - både når det gælder køn og seksuel observans. En forholdsvis høj forekomst af overgreb, kønssygdomme, aborter og mobning af unge, hvis seksuelle udfoldelse adskiller sig fra flertallet, viser, at undervisningen ikke er fyldestgørende i dag. Den bør derfor udvides til samtlige af folkeskolens klassetrin samt alle ungdomsuddannelser - gerne gennem et øget samarbejde med Sex og Samfund, LGBT og Sabaah. Ansvar for beskyttelse er alle parter ansvar, og adgang til kondomer skal være gratis. Den gratis HPV-vaccine skal udvides til også at gælde mænd.

40. PRIVAT- OG FRISKOLER

Næsten en tredjedel af Københavns børn går i dag i privatskole af mange forskellige grunde. Enhedslisten mener, det er problematisk, at så mange vælger folkeskolen fra, men det nytter ikke at slå forældre, der vælger privat/friskoler, oven i hovedet.

Udviklingen skal vendes, ikke ved at gøre det problematisk at vælge privatskoler, men ved at gøre folkeskolen mere attraktiv. Enhedslisten vil sætte folkeskolen fri, så den pædagogiske og undervisningsmæssige udvikling og eksperimenteren, der foregår i (nogle) privat- og friskoler i højere grad kan ske i folkeskolen.

I Københavngår hele 38% af børn af akademikere i privatskoler, og det medvirker til at skabe sociale skel. Private skoler skal i højere grad pålægges sociale forpligtigelser og have ansvar for at tage deres andel af børn med sociale eller faglige problemer.

41. UDDANNELSE

Vi befinder os i en uddannelseskriser. Målsætningen om at 95 % skal have en ungdomsuddannelse er svær at nå. Drengene halter bagefter i uddannelsessystemet. De parate piger giver udtryk for, at deres hurtige uddannelsesvalg ofte foregår under følelse af angst og stort pres. Masser af unge falder hver dag ud af skolesystemet uden nogen mulighed for at skabe sig en plads på arbejdsmarkedet og i fællesskabet.

Uddannelsespolitik er blevet til beskæftigelsespolitik. I konkurrencestaten er "ungdom" blevet et konkurrencepotentiale. Pædagogikken har fokus på færdigheder, kompetencer, parathed og på evnen til at mobilisere alle menneskelige ressourcer. Uddannelsespolitik er reduceret til beskæftigelsespolitik, og uddannelsernes formål og mening er konkurrenceevne og maksimal profit.

Øget effektivitet og gode resultater udebliver på trods af indførelse af kontrol, effektmålingsprocedurer og standardiserede tests. Stok og gulerodsmetoderne overfor de uddannelsessøgende har ikke den ønskede virkning.

Enhedslisten vil en helt anden vej. Vi vil have glæden, kreativiteten og rummeligheden tilbage i uddannelsessystemet. Der skal være plads til alle i fællesskabet, og derfor skal uddannelsessystemet indrettes, så det giver de bedste betingelser for læring. Det betyder, at der skal være plads til følelser, relationer, motivation, selvværd, identitet og fællesskab. Selve overgangsfasen fra folkeskole til ungdomsuddannelser har selvfølgelig en helt afgørende rolle i at sikre de unge de bedste vilkår for at gå videre enten på teknisk skole, erhvervsskole eller på en gymnasial uddannelse.

Men der findes en stor gruppe unge som allerede har forladt folkeskolen, og som endnu ikke er i gang med at uddanne sig. Nogle af dem har været omkring en teknisk skole, en erhvervsskole eller et gymnasium, men er droppet ud, andre unge er slet ikke kommet i gang. Her har ungdomsvejledningen en helt afgørende rolle i at få de unge tilbage i uddannelsessystemet. Men

det udbud, der i dag findes, er primært målrettet unge, som ved hvad de gerne vil, og det er derfor umuligt for ungdomsvejledningen at tilbyde disse unge alternativer, og her har Københavns Kommune en helt særlig forpligtelse til at stille alternative tilbud til rådighed, målrettet den enkelte unges behov.

DAGHØJSKOLER OG UNGDOMSTILBUD

Det målfokuserede, effektivitetsorienterede officielle uddannelsessystem virker ekskluderende på mange unge. De føler sig hverken set, hørt eller forstået. I det etablerede uddannelsessystem er der ikke plads til at træde ved siden af eller afprøve evner. Rigtig mange unge falder ud af det etablerede uddannelsessystem, fordi det er for ensartet og bogligt. København har en vigtig opgave i at samle disse unge op, før det er for sent, og tilbyde dem alternative uddannelses tilbud, som enten kan bygge på kreativ udfoldelse og/eller praktikforløb, hvor de unge har mulighed for at afprøve forskellige områder.

De unge, som ikke kan finde sig tilrette i det etablerede uddannelsessystem, søger meningsfyldte og anerkendelse i praktiske og kreative ungeskoler. Et af de tilbud, der allerede eksisterer i dag, er de kreative daghøjskoler. Det vil give god mening for kommunen at bruge de erfaringer, som daghøjskoler har med unge, til at udvikle flere af den type tilbud. Det har nemlig vist sig, bl.a. fra Københavns Film- og Fotoskole, at stort set alle de unge, der har været igennem et daghøjskoleforløb, fortsætter i videre uddannelse. For nogle bliver den indenfor det kreative område, og for an-

dre betyder forløbet, at de bliver afklarede med, at de skal noget helt andet.

42. ÆLDRE, PLEJEHJEM OG HJEMMEPLEJE

Alle ældre har ret til et værdigt liv på egne præmisser. Det gælder også dem, der ikke har private pensioner i baghånden. I de kommende år vil antallet af pensionister i København stige markant, og det skal der tages højde for i kommunens prioriteringer, så serviceniveauet kan fastholdes og udbygges. Som i alle andre af livets faser er plads til mangfoldighed vigtigt, også i ældrelivet. Her kan man fra kommunens side gøre meget f.eks. i den måde, hvorpå man udformer boliger.

Profilplejehjem er én måde, hvorved der skabes rum til mangfoldighed. Det kunne være i form af en etnisk profil, så den enkeltes kultur og sprog mødes med respekt. Men også andre temaer kunne være relevante, eksempelvis politiske og kønsmæssige.

Mangfoldigheden i livsmåder inden plejehjemsalderen bør imidlertid også respekteres. Her kunne flere ældrekollektiver være en god ide. Kommunen bør gennem renovering eller nybyggeri sikre, at de ældre har mulighed for at flytte (gerne inden for deres eget kvarter, hvis de ønsker det) til en ældreegnet bolig, som de kan betale, og hvor det ikke er en forudsætning, at man er så dårlig, at man skal visiteres til boligen. Etablering af seniorbofællesskaber er én mulighed – et område, hvor København er sakket totalt bagud i forhold til resten af landet.

Nøgleordet er inddragelse og selvbestemmelse over eget liv, også i madlavning og planlægning af dagligdagen. Selv når det gælder meget plejekrævende ældre, er det vigtigt at tekniske, fysiologiske og sociale færdigheder vedligeholdes og trænes.

NYTÆNKNING AF ÆLDRETILBUD

Det er vigtigt, at den kommende generation af ældre københavnere får indflydelse på de tilbud, kommunen har. Enhedslisten foreslår, at der nedsættes en tænketank, der skal komme med ideer til, hvordan vi indretter de kommunale ældretilbud i fremtiden. I den forbindelse bør der iværksættes en undersøgelse af 50+-borgernes ønsker, drømme og behov for deres tredje alder.

Optimering af ældres vilkår skal også kunne ses i byplanlægningen. Derfor arbejder Enhedslisten for, at der i forbindelse med kvarter-renomeringer og trafikplanlægning tages hensyn til de ældre borgeres behov og krav. Vi mener ikke, det er hensigtsmæssigt at forskellige aldersgrupper isoleres fra hinanden i specielle bebyggelser eller hele kvarterer. Ældre skal ikke tilbydes en standardpakke, men en bred vifte af tilbud, der passer til deres behov på alle tidspunkter af pensionisttilværelsen.

Besøgsvens- og vågekoneordninger skal støttes, men frivillige skal ikke misbruges til at udføre faglige plejeopgaver.

NYE BOFORMER FOR ÆLDRE

Pensionister skal kunne blive i egne boliger, så længe de vil, og så længe det er muligt. Mulig-

heden for opgangsfællesskaber og lignende skal fremmes, så aktive ældre selv i langt højere grad kan være med til at forme deres hverdag. Ældreboliger skal indrettes på en måde, der muliggør, at de ældre kan fungere sammen i kollektive enheder med godt lokalmiljø og nem adgang til offentlig transport.

Hjemmehjælpens ydelser skal kunne differentieres efter den ældres behov og ønsker. Der skal være et beredskab klar for de ældre, der måske ikke umiddelbart ønsker hjælp, men som kan få brug for det senere. Rådgivningen af ældre om deres rettigheder skal optimeres, da mange ældre møder vanskeligheder med at finde rundt i junglen af tilskudsmuligheder.

43. FATTIGDOM

Fattigdom i et materielt rigt land som Danmark er ydmygende og isolerende for den enkelte og skidt for det sociale fællesskab, derfor skal den bekæmpes. Fattigdommen stiger i disse år, og andelen af fattige i København er næsten dobbelt så stort som landsgennemsnittet.

København har som en af de få kommuner indført en fattigdomsgrænse. Det er både for at erkende problemets eksistens og omfang - og sociale konsekvens - og for at have de rette redskaber til at bekæmpe den. Ingen københavnere skal leve for mindre end det. Tværtimod skal fattigdomsgrænsen og det vejledende rådighedsbeløb løbende justeres for eksempelvis husleje- og medicinudgifter og tage hensyn til eksempelvis ungedyelse.

København kan grundlæggende kun lappe på de problemer, som fattigdommen giver, da vi ikke har lov til at sikre folk på kontanthjælp flere penge.

Enhedslisten vil derfor arbejde for gratis adgang til kultur, idræt og skolemad, i første omgang ved at udvide den eksisterende ordning med skolemad til fattige børn. Vi vil knokle for at gøre kultur- og idrætstilbud billigere - helst gratis.

Alle har ret til at få nærende og alsidig kost, og ingen familier skal være tvunget til at skulle vælge mellem mad, transport eller svømmehalstur. Enhedslisten har skaffet flertal for at undersøge, om det kan lade sig gøre at kompensere modtagere af ungedydelsen ved at halvere prisen for kommunale ydelser.

Både socialt udsatte og mange løsladte efter afsoning har udover manglende bolig, sygdom, sociale problemer m.m. ofte et gældsproblem, som kan være startet med et par togbøder eller at komme bagud med huslejen. Enhedslisten vil udvide mulighederne for anonym gældsrådgivning og arbejder for, at ansatte i kommunen melder tilbage om fattigdomsproblemer med henblik på en social og relevant indsats. Socialt udsatte har brug for en helhedsorienteret indsats for at fange gældsproblemer tidligt, inden en gæld udvikler sig til en håb- og bundløs størrelse.

44. UDSATTE BØRN

Som by har vi en særlig forpligtigelse til at støtte og hjælpe børn, der ikke trives. En forpligtigelse

til at komme ind og hjælpe, inden problemerne løber løbsk. Enhedslisten vil fortsætte med at styrke det forebyggende arbejde.

Vi vil f.eks. have socialrådgivere tilknyttet alle daginstitutioner, fordi det sikrer, at personalet kan få hjælp til at se tegn på mistrivsel og kan håndtere hjælpen til børn og deres familier og endelig kan sikre, at underretninger kommer det rigtige sted hen på det rigtige tidspunkt. København skal arbejde for at hjælpe familier så tidligt, at ikke bare det enkelte barn, men hele familien kan hjælpes. Kommunen skal have de nødvendige pladser på døgninstitutioner, hvis det kommer dertil.

45. ULIGHED I SUNDHED

Alle har ret til et sundt liv og adgang til behandling og støtte for at opnå dette. Men økonomi, klasse, køn, etnicitet og bopæl betyder ofte, at adgangen ikke er lige. Sundhedstilstanden i Indre By er langt bedre end i Nordvest, og det har vidtrækkende sundhedsmæssige konsekvenser for voksne og børn. Derfor vil Enhedslisten sætte massivt ind med sundhedsoptimering og lægelig indsats i de kvarterer, hvor socialt betingede livsstilssygdomme er overrepræsenteret, eksempelvis ved at oprette sundhedscentre i de kvarterer med størst social ulighed i sundhed.

Enhedslisten vil kæmpe for, at der allerede fra skolealderen sættes ind med oplysningsarbejde, der skal rådgive om både seksuelle, kost- og livsvaner, så antallet af socialt betingede sygdomme kan nedbringes.

46. SUNDHED GENNEM REGULERING

Enhedslisten tror på oplysning frem for forbud, særligt for børn og unge, da det er nemmere at undgå usunde vaner end at komme af med dem. Derfor vil Enhedslisten sætte ind på sundhedsområdet allerede i daginstitutionerne og folkeskolen, både i form af prioritering af fysisk udfoldelse og sund mad og i form af oplysning og undervisning af de unge om livsstilssygdomme.

Restriktioner og forbud rammer socialt skævt, men personlig frihed skal begrænses, når det handler om at sikre andres arbejdsmiljø og helbred, som det har været tilfældet med rygeforbuddet.

47. MAD

Enhedslisten går ind for, at gratis, varieret og økologisk mad serveres i alle daginstitutioner og skoler både af pædagogiske, sociale og sundhedsmæssige årsager. Enhedslisten kæmper for, at madordninger bliver en integreret del af institutionerne, hvor sund og alsidig kost tilberedes lokalt i egne køkkener.

Enhedslisten vil kæmpe for, at alle Københavns skoler har en madordning. Helst vil vi sikre, at der er deciderede madskoler, men som minimum skal EAT-ordningen indføres. Den betyder blandt andet, at fattige børn i alle kommunens skoler kan få gratis mad, uden at de udstilles som fattige.

Enhedslisten mener, at det er vigtigt, at børn lærer, hvor maden kommer fra og har mulighed for at være med til at frembringe den. Det vil gøre børnene mere modige i forhold til at smage på nye ting, og det vil give dem en økologisk forståelse. Derfor skal der etableres flere skolehaver.

ÆLDREMAD

Det er vigtigt, at ældre får et varieret, økologisk og sundt tilbud, målrettet den enkeltes behov. Der skal være mulighed for at spise sin mad i et fællesskab med andre f.eks. i forsamlingshuse eller ældrecentre i stedet for i ensomhed i sin egen bolig. Prisen på disse måltider skal fastsættes med vidtgående hensyn til de økonomisk dårligst stillede pensionister. En stor del af de ældre er undervægtige. Ældrekommissionen peger på at appetitten øges, når der dufter af mad; derfor bør alle plejecentre have eget køkken.

BÆREDYGTIG OG ØKOLOGISK

Enhedslisten vil sikre, at det ved nybygninger og renoveringer tænkes ind i projekterne, at børn, unge og ældre skal have mulighed for at deltage i tilberedningen af mad.

Københavns Kommune har en målsætning om at 90 % af maden skal være økologisk i 2015. Enhedslisten vil gå et skridt videre og arbejde for, at der ikke kun tænkes på økologi, men også på miljø og klima. Vi vil arbejde for, at Københavns Kommune handler hos lokale producenter for at få friske og årstidsbestemte fødevarer og for at spare CO₂ ved transport. Vi vil arbejde for, at der undgås madspild i kommunens køkkener.

48. PSYKISK SYGE

Psykisk syge skal ikke gemmes af vejen. Vi skal fortsætte processen med at erstatte de store gamle institutionslignende bocentre med mindre boenheder, hvor alle har eget bad og køkken. En stor del af psykisk syge kan med den rette støtte indgå i samfundet på lige vilkår med andre. Men det kræver ressourcer, efteruddannelse og mere personale rundt omkring i såvel distriktpsychiatrien som på bostederne. Det vil samtidig ned-sætte det overforbrug af medicin, som er vilkårene for nogle psykisk syge.

Enhedslisten arbejder for, at samarbejdet med Region Hovedstaden om hospitalerne og bostederne skal styrkes og gøres mere overskueligt for patienterne, eksempelvis med "halvvejshuse" med behandling og social støtte på samme tid. Mange psykiske lidelser kan helbredes enten helt eller delvist; derfor er det vigtigt, at behandling og støtte har recovery (at komme sig) som et overordnet mål, uden dog at det bliver en spareøvelse.

49. MENNESKER MED HANDICAP

Alle mennesker med handicap har ret til at leve det liv, de ønsker, med hjælp og støtte, så de kan kompenseres for deres handicap. Det gælder også mennesker med psykiske handicap - eksempelvis autisme, udviklingshæmning eller personlighedsforstyrrelse. Kommunen skal sikre, at alle, der kan og vil, får så nem adgang til uddannelse og job som muligt. Personer med han-

dicap både kan mere og kan udvikle sig mere med støtte og interesse.

I en tid, hvor antallet af diagnoser eksploderer, skal København holde fast i at se københavnere med handicap som mennesker med andre ressourcer og ikke som udgifter, der skal begrænses. Det kræver viden i f.eks. de københavnske folkeskoler om, hvordan mennesker med psykiske handicap håndteres, og tilstrækkeligt og veluddannet personale på de bosteder, hvor mange skal leve.

Takket være gode lægevidenskabelige fremskridt vokser antallet af mennesker med handicap proportionelt set hurtigere end befolkningen som helhed. Det skal indtænkes i kommunens prioritering på området, så københavnere med handicap kan leve deres liv med reel compensation for deres handicap. Derudover skal der presses på for at sikre, at også mennesker med handicap kan komme ind på arbejdsmarkedet, for eksempel i flex- og skånejobs.

BEDRE BOSTEDER

København skal fortsætte med at modernisere og udbygge de kommunale bosteder. Der er stor forskel på at leve sit liv i et værelse på 15 m² med delebad og -køkken og i egen lejlighed med plads til at servere kaffe for gæster. Derfor skal de nedslidte boliger, der er tilbage, renoveres og moderniseres, og der skal bygges nye boliger, så alle kan få et hjem, uanset om de har brug for støtte og hjælp.

50. HJEMLØSE

Alle københavnere skal have tilbud om en bolig, der er tilpasset brugernes behov og økonomiske råderym. Derfor skal der sættes på forskellige boligformer, fra herberg til egen bolig, eksempelvis bofællesskaber, opgangsfællesskaber, boliger med social støtte. I mellemtiden skal den sociale sagsbehandling ud på gaderne, hvor de hjemløse opholder sig. Det skal være muligt for kommunale herberger at hjælpe udenlandske hjemløse.

Hjemløsheden blandt unge i København er stigende, og tiden, de opholder sig på herberg, er øget voldsomt. Risikoen for kronisk hjemløshed er dermed steget. Enhedslisten vil arbejde for særlige, helhedsorienterede indsatser og billige boliger til denne særligt udsatte gruppe.

51. STOFMISBRUGERE

Stofmisbrugerne kan ikke stresses ud af afhængighed, men skal derimod sikres bedst mulige vilkår til at samle overskud nok til at komme ud af misbruget. København har et voldsomt højt antal narkorelaterede dødsfald, hvoraf de fleste skyldes de horrible forhold, den svageste gruppe af stofmisbrugere bydes.

Vi vil udbygge fixelanceordningen og bygge stofindtagelsesrum i flere bydele, eksempelvis Amager og Bispebjerg. Samtidig skal der sikres et tilstrækkeligt antal pladser på Vesterbro. Der skal løbende udvikles nye behandlingsformer til nye former for misbrug og igangsættes målrettede tiltag for stofmisbrugere med psykiske lidelser,

der i dag risikerer at falde ned mellem flere forskellige myndigheder

ANONYM BEHANDLING

Mulighederne for anonym stofbehandling skal udbygges, da det har vist sig, at mange stofmisbrugere – også de, som ikke tidligere har erkendt misbrug – på den måde kan komme i behandling. Samtidig er det vigtigt at få psykiatere og psykologer ud af hospitalerne og ud på uddannelsessteder, herberger og væresteder, hvor mange misbrugere opholder sig, da mange stofmisbrugere samtidig har psykiske lidelser.

52. PROSTITUTION

Prostitution er langt overvejende et socialt problem. Forskning fra blandt andet Servicestyrelsen og Københavns Kommune peger på, at prostitution i mange tilfælde medfører skader i underlivet, psykiske problemer som depression, mareridt-flashbacks, lavt selvværd samt isolation og stigmatisering.

Derfor skal forebyggelsesarbejdet og sikkerhedsnettet i forhold til sårbare grupper – ikke mindst, når det kommer til gråzone-prostitution blandt teenagere – opprioriteres. Sammen med oplysningskampagner skal det være med til at forhindre, at flere kvinder og mænd ender i prostitution, samt at tidligere prostituerede føler sig stigmatiserede og ekskluderet af samfundet.

Den anonyme rådgivning på social- og jobcentre skal opprioriteres, så den prostituerede ikke skal frygte for at blive trukket i kontanthjælp eller få

tvangsfjernet børnene, når man beder myndighederne om hjælp.

Med parallel til arbejdsmiljøområdet, hvor sundhedsskadelig kemi og beviseligt skadelige arbejdsmetoder forbydes, støtter Enhedslisten i København et sexkøbsforbud. Det skal naturligvis følges op af en række sociale indsatser, både med oplysning og støttemuligheder til kunder og en række støttemuligheder tilpasset den enkelte prostitueredes situation og behov for bedst muligt at hjælpe prostituerede videre i livet, psykisk og fysisk såvel som økonomisk.

Enhedslisten vil bekæmpe trafficking og vil derfor arbejde for en langt bedre beskyttelse af ofre for trafficking. Eksempelvis ved at udvide de kommunale beføjelser for at yde social, humanitær og juridisk bistand til dens ofre og sætte en stopper for de handlede sexslavers bagmænd.

53. HASH

Enhedslisten vil legalisere salget af hash og dermed forvandle de omkring to milliarder danske kroner, der årligt bruges på at købe hash, fra omdrejningspunkt i en blodig bandekrig til skattepligtige kroner til fællesskabet. EU's overvågningscenter for narkotika konkluderer, at hash skader cirka lige så meget som alkohol, og hollandske erfaringer viser, at antallet af misbrugere ikke steg efter legaliseringen.

Enhedslisten vil derfor indføre, at hash på forsøgsbasis bør sælges under kontrollerede forhold, der kan vejlede i forhold til misbrug, frem

for af kriminelle, der måske også sælger hårde stoffer.

Alternativt vil Enhedslisten afkriminalisere at have hash på sig til eget forbrug. Samfundet bruger i dag store ressourcer på bagatelsager og mange københavnere får en plettet straffeattest, der kan give dem store problemer i fremtiden.

54. KVINDER, VOLD OG KRISECENTRE

Selv efter mange års opmærksomhed på problemet er vold mod kvinder og børn stadig et alvorligt socialt problem. Enhedslisten ønsker, at voldsramte kvinder og deres børn får mulighed for en ny og bedre tilværelse uden vold. En bred vifte af sociale støtteforanstaltninger skal indføres sideløbende med billige, permanente boliger. Begge dele er en væsentlig forudsætning for etableringen af et nyt liv efter samlivet med den voldelige partner.

Enhedslisten
København

